GELENEKSEL KONYA EVLERİNİN MİMARİ DEĞERLERİNİN
ANALİZ EDİLMESİ¹CLASSIFICATION ACCORDING TO THE ARCHITECTURAL VALUE OF
TRADITIONAL SİLLE HOUSE*Fatih SEMERCİ¹, Büşra Sena UĞUR²**¹⁻² Necmettin Erbakan Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümü, Konya / Türkiye*

Öz: Tarihi kent bölgeleri ve geleneksel binalar geçmiş uygarlıkların yaşamları hakkında bilgi veren önemli kanıtlardır. Bu geleneksel değerlerin korunması kapsamında tarihi mirasın yeniden korunması ve canlandırılması kültürel devamlılığın bir göstergesidir. Korumanın asıl amacı mimari, tarihi, çevresel, görsel ve estetik özelliklerini değerlendirerek kültürel mirası canlandırmaktır. Koruma planları kapsamında gerekli olan bu değerlendirme çalışmalarında, plan esaslarını belirlemek kaçınılmazdır. Bu çalışmada koruma kararları öncesinde gerekli olan mimari değerlendirme aşaması için bir yöntem önermek amaçlanmıştır. Önerilen yöntem, bir derecelendirme sistemine dayanmaktadır. Konya ili, Silile yerleşmesi bu derecelendirme yöntemini uygulamak için çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Koruma planları hazırlanacak olan tarihi yerleşmeye ait mimari özellikleri değerlendirmek için sistematik bir yöntem önerilmiştir. Çalışmada, geleneksel sivil yapılar, dış ve iç mimari özellikleri açısından değerlendirilmiş ve A, B, C ve D grupları farklı değerler olarak sınıflandırılmıştır. Bu gruplama koruma kararları için fayda sağlayacaktır. Sonuç olarak, bu çalışma bir model kabul edilerek, geleneksel konutların bulunduğu bölgelerin özgünlük değerlerinin saptanmasına yardımcı olabileceği gibi bu bölgelerin koruma kararlarına da birer altlık veri oluşturabilmektedir. Uzman ekiplerin belirlenmesi için sistematik bir yaklaşım ve gerekli ekipman sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Silile, Tarihi Çevre, Kültürel Miras, Sınıflandırma, Tarihi Koruma, Koruma Planlaması, Geleneksel Yerleşim

Abstract: Historic urban sites and traditional houses are the most important evidence of the past life style. The conservation of these traditional values in the context of conservation and revitalization of architectural heritage is in a sense the preservation of culture. The main goal of conservation is to enliven cultural properties by evaluating their architectural, historical, environmental, visual and aesthetic characteristics. These evaluation studies, which are essential in the context of conservation plans, are inevitable phases to determine the principles of the plans. This study is aimed to propose a method for the architectural evaluation phase, which is essential before conservation decisions. The proposed method is based on a gradation system. Silile district in Konya/Turkey is determined as the area to test this gradation method. It is proposed that this method explains the systematic way for evaluating architectural features belonging to historic sites whose conservation plans are to be prepared. In the study, traditional buildings are evaluated from the point of their exterior and interior architectural characteristics and classified as different value groups: A, B, C and D. This grouping will be advantageous to conservation decisions. Different technical teams may be organized to be responsible for these various value groups. As a result, a systematic approach for the determination of specialized teams and required equipment will be achieved. Thus, an accurate determination of required time and cost estimates will be realized.

Key Words: Silile, Historical Environment, Cultural Heritage, Classification, Heritage Conservation, Conservation Planning, Traditional Dwellings

Doi: 10.17365/TMD.2017.1.005.x

- (1) **Sorumlu Yazar:** Büşra Sena UĞUR, Necmettin Erbakan Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümü (Yüksek Lisans), Konya / Türkiye busrasenaugur@gmail.com **Geliş Tarihi / Received:** 18.12.2016 **Düzeltilme Tarihi / Revision Date:** 29.01.2017-24.02.2017 **Kabul Tarihi / Accepted:** 27.02.2017 **Makalenin Türü:** Type of article (Araştırma – Uygulama / Research - Application) **Çıkar Çatışması / Conflict of Interest:** Yok / None **“Etik Kurul Raporu Yok – None of Ethics Commit**

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

GİRİŞ

Geçmişten günümüze ulaşabilen yerleşme ve kalıntılar tarihi çevremizi oluşturmaktadır. Genel görünümüleriyle görenlerde hayranlık bırakan tarihi çevreler, düzenlemelerinde çeşitli üslup ve biçimleri barındırmasının yanı sıra kıvrımlı sokaklarıyla hoş şaşırtmalara imkân sunmaktadır. Günümüz koşullarına ayak uydurabilmiş olan kent yerleşmelerini ve mahalleleri incelemek bugünü anlamamızı, kendimizi tanımamızı sağlamaktadır. Tarihi çevre içinde yer alan binalar sergiledikleri mimarlık üslupları, mekân tasarımları ve yapım teknikleriyle bulundukları bölgenin mimari kimliğini yansıtmaktadır. Geçmişten günümüze ayakta kalmış bir köy yerleşmesi ya da kentin bileşenleri olan binaları ve onlara ait kapı, dolap, ocak, pencere, tavan ve cumba gibi mimari elemanları yerinde, özgün konumunda görmek ve çevrenin bütünlüğünü anlamak çok daha merak uyandırıcı olmaktadır (Ahunbay, 1996: 92-93).

Geçmiş uygarlıkların sosyal ve ekonomik durumu, yaşam tarzı ve kültürel değerleri ile ilgili birçok ayrıntı hakkında bilgi veren tarihi çevreler, zaman süreci içinde değişimden etkilenmişlerdir. Bu değişimle birlikte işlevini yitirmiş olan tarihi kentin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi, kent yerleşimindeki eski yapıların özgün kimliklerinin korunmasıyla sağlanmaktadır. Geçmişten

günümüze ulaşabilen kültür değerlerimizin, gelecek nesillere aktarılması toplumsal bir görevdir. Anıtların değerlendirilerek koruma çalışmaları sırasında bu toplumsal sorumluluğun yanı sıra, topluma; kültürel, ekonomik ve sosyal açıdan birçok fayda sağlanmaktadır (Kuleli, 1998: 18-20). Tarihsel sürekliliğin devam etmesi, bireylere ve toplumlara tarih bilinci kazandırılması için anıtlar korunmalıdır. Yaşadıkları çevre bireylere tarihi geçmişin izlerini ulaştırabilmelidir (Tekeli, 1989: 78-81). Bugünün ve yarının temellerini atarken tarihi değerlerimizi unutmadan modern bir yorum ile günümüz mimarisiyle bütünleştirmek toplumsal görevimizdir (Özer, 1989: 36-38).

Bu çalışma kapsamında, korumayla ilişkili teorik bir bilgi vermekten ziyade koruma planlamasına ilişkin mimari özelliğin derecelendirme yöntemleriyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Hızla değişen kentte eski dokuyu yeterince saptayarak korunması yolunda gerekli girişimlerde bulunulmasına dikkat çekilmiştir. Bu yaklaşımla, koruma planlarında düşünülmesi gereken detaylı bir değerlendirme şekli geliştirilmiştir. Bu çalışmada, geleneksel evlere ait mimari kimliğin kaybolmasını önlemek için koruma adına bir yöntem önerilmiştir.

AMAÇ

Tarihi Sille yerleşiminden elde edilen mevcut veriler doğrultusunda; eski çağlara uzanan bir yerleşim yeri alanı olan Sille yerleşiminin iskan tarihi Neolitik dönem açısından incelenmesi şeklindedir.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Geçmiş e eski çağlara uzanan bir yerleşim alanı olan Sille yerleşmesinin iskân tarihi Neolitik dönemlere kadar uzanmaktadır (Bahar, 1994:313-321). Sille, Hristiyanlık döneminde kutsal hac yolu üzerinde yer alan önemli bir yerleşmedir (Özönder, 1998: 11-16, Küçük, 2001: 82-85, Sarıköse, 2009: 101-103). Geçmişten günümüze onarımlarla ulaşan Sille'nin en büyük kilisesi olan Aya Eleni Kilisesi'nin temelleri de 327'de bu kutsal hac yolculuklarından birinde atılmıştır (Konyalı, 1997: 61-63). XIX. yüzyıl sonuna kadar 20–30 köyün bağlı olduğu yerleşme, Osmanlı döneminde önemli gelişmeler geçirmiştir (Sarıköse, 2009: 29-30). Cumhuriyet döneminde de kendisine bağlı 16 köy ile (Ulusoy, 1951: 82-84) 1980'lere kadar ayrı bir belediye olan Sille, 1989'dan sonra Selçuklu ilçesine bağlı bir mahalle olmuştur (Erdem vd., 2010: 34-37).

Ortasında bir dere yatağı bulunan ve günümüzde ağırlıklı kuzey ve kısmen güney yamaçlarda yerleşik bir görünüm oluşturan Sille'nin (**Resim 1**) doğu yönünde Konya çı-

kışı, batı yönünde ise Tatköy ve Sille Barajı çıkışı bulunmaktadır. Batı da engebeli bir arazi yapısı olan Sille (**Resim 2**), doğu da nispeten daha düz bir arazi yapısına sahiptir. Sille bağları olarak anılan bu düz kısımların geçmişte Meram bağları kadar güzel olduğu söylenmektedir (Ulusoy, 1951: 82-84).

Resim 1. Düz Damlı, Kübik Mimari Tarzda Sille Evleri

Resim 2. Eski Yoğun Dokuya Bakış

Sille deki nüfusun büyük kısmı geleneksel dokuya ait özellikleri yansıtan düz damlı, kübik mimari (**Resim 1**) tarzda inşa edilen evlerde yaşamışlardır. Bugün ise, her iki yamacın da yüksek yerlerinde eski yoğun doku-

nun (**Resim 2**) sadece temel izlerini görmek mümkündür (Erdem vd., 2010: 34-37).

Bu çalışma ile Konya’da yer alan tarihi Sille yerleşmesinin geleneksel dokusu saptanarak mimari açıdan değerlendirme amaçlanmıştır. Çalışmada tarihi Sille yerleşmesindeki geleneksel evlerin mimari özellikleri, geçmişteki önemi, bugünkü durumu, eski önemini tekrar kazanması için bir değerlendirme yapılmıştır.

Grafik 1. Tarihi Sille Yerleşmesinde Çalışma Alanı Aksı Ve Yakın Çevresi

Çalışmanın Kapsamı

Yerleşmedeki geleneksel evlerin sosyal ve mimari açıdan incelenmesi daha önceden birçok çalışma için araştırma konusu olmuştur. Bu nedenle, bu çalışmanın amacı geleneksel evleri mimari açıdan metodik bir bakış açısıyla değerlendirmektir.

Sille yerleşmesindeki geleneksel sivil yapılar dış ve iç değerleri açısından derecelendirilmiştir. Bölgedeki evlerin tümüyle ilgili iç değerlere ulaşılamayacağı için, dış ve iç

değerler farklı sınıflandırılmıştır. Dış değerlendirmede 47 geleneksel ev incelenirken, iç değerlendirmede sadece 18 ev hakkında çalışma yapmak mümkün olmuştur (**Grafik 1**).

Resim 3. Eğimli Sokak Dokusunda Seki Kullanımı

Resim 4. Dar Sokaklar

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 5. Geleneksel Pencere

GELENEKSEL SİLLE SİVİL MİMARLIK YAPILARININ ÖZELLİKLERİ

Tarihi Sillesinde yerleşmesinde arazi yapısı bölgenin ana karakterini şekillendirmiş, mahaleler sokaklar ve evler teras düzeninde yerleşmiştir. Vadi tabanından geçen derenin iki kıyısından başlayarak mahalleler ve sokaklar kademe kademe yukarıya doğru yükselmiştir. Bu kademelenmenin bir sonucu olarak yapılar araziye uyumlu biçimde yerleştirilmiştir. Birbirlerinin güneşini ve manzarasını kesmeyen yapılar, mahremiyetlerini engelle-

meyecek şekilde konumlanmıştır. Tarihi yerleşmedeki bu uyum, yapıların iç düzenini ve detaylarını da etkilemiş, oranlı ve kademeli bir yükselme gerçekleştirmiştir.

Eğime dik doğrultuda uzanan sokaklar, yürümeyi ve tırmanmayı kolaylaştırmak için basamaklı, sekili yapılmışlardır (**Resim 3**). Cephe karakteri olarak Silles evleri, Anadolu Türk evi cephe özelliklerinden izler taşımaktadır. Plan olarak yapının esas katını oluşturan üst katta Türk evi plan tiplerinden birini tekrarlamış olsa da arazinin eğimli olması ve arsaların sınırlı boyutta olmaları nedeniyle alt katlarda bu karakterin değiştiği görülmektedir. Zemin katlarda genellikle ahır, samanlık, besi damı ve mutfaktan oluşan müştemilat, servis mekânları yer almaktadır. Bunların arasında taşlık adı verilen orta mekân bulunmaktadır. Arazi eğiminin fazla olduğu kesimlerde ikinci bir zemin kat (bodrum) bulunmaktadır. Daha çok alt sokaktan kullanılan bu katın bulunduğu yapılarda ahır, samanlık ve yakacak deposu burada yer almaktadır. Eğer ev çarşı içerisinde, ticari aktivitenin yoğun bulunduğu bölgede ise bu katta dükkânlar yer almaktadır. Silles’de arazinin sınırlı olması nedeniyle sokaklar dar evler birbirine çok yakın konumlanmıştır (**Resim 4**). Evin nüfusu artıp ev yetersiz kalınca genelde iki kardeş, akraba veya iki komşu evleri arasındaki yolun üzerini ahşap kirişlerle kapatıp buraya iki oda yapmakta, birini birisi diğerini ötekisi kullanmakta-

dır. Altı yol, geçit veya küçük bir avlu olan bu mekâna “hanay” adı verilmiş olup daha çok yeni gelinin yatak odası olarak kullanılmaktadır. Bu odalar kullanılmadığı zamanlarda hafif eşyaların ve erzakların konulduğu yer olarak değerlendirilmiştir. Sille evinin esas katı olan üst kat, plan olarak geleneksel Türk evi plan şemasının özelliklerini taşımaktadır. Konya ve çevresinde, arası mabeynli bir çift oda veya arası mabeynli iki çift oda tarzında yani orta sofalı plan şemasının bir çeşitlemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel Sille evleri dış biçim olarak kübiktir. Evler düz damlı olup çatılı olanı yok denebilecek kadar az sayıdadır. Birçok yapının üzerindeki çatının sonradan yapıldığı ilk bakışta anlaşılmaktadır. Pencere düzenleri geleneksel Türk evi pencere düzenini yansıtmaktadır (**Resim 5**). Bazı yapılarda malzemenin zamanla yıpranıp çürümesi, evlerin bakımlarının yapılmaması sonucu özellikle üst kat çıkma cephelerinin yıkılarak içeriye çekildiği görülmektedir. Ancak bu durum doku silüetini fazla etkilememektedir. Yapılacak basit veya orta derecedeki müdahalelerle cepheler özgün biçimlerine kavuşturulabilme imkânına sahiptir.

Duvar örgüsünde taşların arasının kireç harcı ile kavisli çizgili derzlenmesi sonucu Sille evlerinin dış cepheleri sıvanmamıştır. Yalnız çıkmaların daha hafif olmaları için, bağdadi sistemle yapılması nedeniyle bu bölümler

sıvanmıştır. Dikkatlice yapılacak bir araştırmada Silledeki evlerin (**Resim 6**) hemen hemen tamamının üst kat cephelerinin değiştiği, ancak özgün çizgilerini pencere yenilemeleri dışında korudukları söylenmektedir (Erdem vd., 2010: 34-37).

Resim 6. Dar Ve Kıvrımlı Sokak Yapısı Üzerinde Bitişik Cepheli Konumlanmış Sille Evleri

ALAN ÇALIŞMASI

Bu bölümde tarihi Sille dokusunda yer alan Geleneksel Sille Evlerinin mimari özellikleri dış ve iç olarak ikiye ayrılmış ve incelenmiş-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

tir. Mimari değerlendirmeler ve sınıflamalar bu şekilde ortaya konmuştur.

Dış Değerlendirme

Dış değerlendirmede derecelendirme kriterleri, değişimin katsayısı, cephe tiplerinin katsayısı, cephe elemanlarının çeşidi ve evlerin bulunduğu sokaktaki yerleşimi hesaplanarak yapılmaktadır. Değişimin katsayısı ile cephe tiplerine ait katsayılar, cephe elemanlarının puanı ile çarpılarak, elde edilen puana evin yerleşim değerine göre 10 puan eklenmektedir.

Dış değişim = (Kd x Kc x Pc) + 10, “Kd” değişimin katsayısı, “Kc” cephe çeşitlerinin katsayısı, “Pc” cephe elemanlarının çeşidi ve yerleşimin puanı 10 olarak belirtilmiştir.

Değişimin katsayısı (Kd): Değişime uğramamış, az değişime uğramış, ciddi değişime uğramış olan evler sırasıyla üç, iki, bir katsayıları ile derecelendirilmektedir.

Cephe tiplerinin katsayısı (Kc): Geleneksel cephe tipleri, farklı mimari elemanların bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Geleneksel tarzda olan cephe tiplerinin tamamı değerlendirmede dikkate alınırken, cephe tipini en iyi şekilde yansıtanlara öncelik verilmektedir. Orijinal cephesini koruyan evler, orijinal cephesi az değişime uğrayan evler, cephe özelliklerinde ciddi değişime uğrayan evler sırasıyla üç, iki, bir katsayıları ile derecelendirilmektedir.

Cephe elemanlarının çeşidi (Pc): Geleneksel evlerin mimari elemanları liste haline getirilmektedir. Az görülen mimari elemanlar detaylı işçilik, mükemmel bir cephe karakteri gösterdiği için olumlu bir faktör kabul edilerek yüksek puanlar verilmektedir.

Dört puan verilen evlerden; 35 evde ahşap detaylı kapı, 27 evde kafes, 26 evde detaylandırılmış payanda, 25 evde balkon, 19 evde dekoratif dam saçağı, 13 evde dekoratif parmaklık, 9 evde çatı alınlığı, 6 evde kemerli pencere, 4 evde köşe pahı, 4 evde alınlık altı profili, 2 evde ahşap detaylı bahçe kapısı, 2 evde pencere altı ahşap dekor, 2 evde bitişik sivri kemerli çeşme, 1 evde yonca dilimli pencere bulunduğu tespit edilmiştir.

Resim 7. “D” Grubu Konut Örneği
(Kişisel Arşiv)

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 8. “C” Grubu Konut Örneği
(Kişisel Arşiv)

Üç puan verilen evlerden; 21 evde konsol bulunduğu tespit edilmiştir.

Bir puan verilen evlerden; 35 evde dikdörtgen pencere, 19 evde basit kapı çeşidi bulunduğu tespit edilmiştir.

Yerleşimin derecelendirilmesi: Yerleşmedeki geleneksel evlerin bazıları önemli noktalarda konumlanmıştır. Evler sokağın köşesinde, sokağın sonunda, cadde üzerinde, cadde yakınında veya caddeye etkisi olan bir yerde konumlanmıştır. Bu nedenle, yerleşim yeri dikkate alınarak yapılan değerlendirmede evlere on puan verilmektedir.

Sonuç olarak, dış değerlendirmesi dikkate alınarak derecelendirilen evlerin değeri 0-35 arasında ise D grubunda (**Resim 7**); 36-60 arasında ise C grubunda (**Resim 8**); 61-120 arasında ise B grubunda (**Resim 9**) ve 121-270 arasında ise A grubunda (**Resim 10,11**) sınıflandırılmıştır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Tablo 1. Geleneksel Evlerin Dış Değerlerini Derecelendirme Kriterleri

Adres	Değişimin Katsayıları			Cephe Çeşitliliğinin Katsayısı		Cephe Elemanlarının Çeşitline Göre													Yerleşim													
	Değişime uğramamış	Az değişime uğramış	Ciddi değişime uğramış	Orijinal cephesini korumuş	Orijinal cephesi az değişmiş	Cephe özelliklerinde ciddi değişiklikler olmamış	Ahşap detaylı kapı	Ahşap detaylı bahçe kapısı	Yonca çikimli pencere	Kemerli pencere	Dekoratif edlinişli pasm aklık	Kates	Köşeleri pahlı	Pencereli altı ahşap dekorasyonlu	Detaylı ahşap duvar kaplaması	Çatı altı bahçe	Ahşap altı profilli	Detaylandırılmış p ayaında	Dekoratif edlinişli dam saçağı	Balkon	Bitişlik kemerli çegeme	Basit bahçe kapısı	Konsol	Basit kapı çegidi	Dikdörtgen pencere	Sokak köşesinde	Sokak sonunda	Cadde üzerinde	Cadde yakınında ve caddeye etkisi olan	Son Puan	Değeri	
	3	2	1	3	2	1	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	1	1	10	10	10	10			
Hükümet	18	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	138	A
	20	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	90	B	
	22	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	138	A	
	24	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	46	C	
	27	*		*			*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	271	A	
	62	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	122	A	
Hacı Ali Ağa	2	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	74	B	
	3	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	32	D	
	4	*			*		*	*	*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	100	B	
	8	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	100	B	
	10	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	90	B	
	10B	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	110	B	
	14	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	112	B	
	16	*			*		*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	40	C	
	18	*			*		*	*	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	160	A	
	20	*		*			*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	135	A	
	22	*		*			*		*		*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	160	A

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

	27A	*		*	*	*		*		*	*		28	D
	30		*		*	*		*		*	*	*	26	D
	33B	*		*		*		*		*	*	*	62	B
	36	*		*		*	*	*		*	*		80	B
	38	*		*		*		*		*	*		64	B
	40	*		*	*	*		*		*			24	D
	42	*		*		*	*	*		*	*	*	110	B
	49	*		*		*	*	*	*	*	*	*	116	B
	51	*		*		*		*	*	*	*	*	48	C
	54	*		*		*		*		*		*	36	C
	58	*		*		*		*	*	*	*	*	68	B
	64	*		*		*		*		*	*		16	D
	66	*		*		*		*	*	*	*	*	112	B
	70	*		*		*		*		*	*	*	18	D
	72	*		*		*		*		*	*	*	32	D
	74	*		*		*		*	*	*	*	*	96	B
Muttakip	1	*		*		*		*	*	*	*	*	90	B
	2	*		*		*		*	*	*	*	*	64	B
	3	*		*		*		*	*	*	*	*	26	D
Mali	2B	*		*		*	*	*	*	*	*	*	130	A
	3	*		*		*		*	*	*	*	*	90	B
	4	*		*		*		*	*	*	*	*	34	D
	5	*		*		*		*	*	*	*	*	68	B
	7	*		*		*	*	*	*	*	*	*	14	D
Nalpmar	1	*		*		*		*	*	*	*	*	90	B
HacıKamber	3	*		*		*		*	*	*	*	*	117	B
	5	*		*		*		*	*	*	*	*	40	C
	7	*		*		*		*	*	*	*	*	78	B
	25	*		*		*		*	*	*	*	*	84	B
Topuzoğlu	2	*		*		*		*	*	*	*	*	78	B

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 9. “B” Grubu Konut Örneği
(Kişisel Arşiv)

Resim 10. “A” Grubu Konut Örneği
(Kişisel Arşiv)

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 11. “A” Grubu Konut Örneği (Kişisel Arşiv)

İç Değerlendirme

İç değerlendirmede değişimin katsayısı, plan tipleri ve plan elemanları dikkate alınmaktadır. Değişimin katsayısına 10 puan eklenerek elde edilen sonuç plan elemanlarının puanı ile çarpılmaktadır.

İç değişim = (Kd + Pt) Pe, “Kd” değişimin katsayısı, “Pt” plan çeşidinin durumu, “Pe” plan elemanlarının durumudur.

Değişimin katsayısı (Kd): Değişime uğramamış, az değişime uğramış, ciddi değişime uğramış olan evler sırasıyla üç, iki, bir katsayıları ile derecelendirilmektedir.

Plan tiplerinin durumu (Pt): Dış holü ve alternatif olan, iç holü ve alternatif olan, holü koridor olmuş ve belirli bir plana göre yapılmış olmayan plan tipleri olarak sınıflandırılır ve 10 puan verilmektedir. Eğer holü koridor şeklinde ise 5 puan verilmektedir.

Plan elemanlarının durumu (Pe): Geleneksel tarzda olan bütün plan elemanları listelenmektedir. Az rastlanan plan elemanlarına yüksek puan verilirken, birçok evde yaygın olarak karşılaşılan plan elemanlarına düşük puan verilmektedir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Dört puan verilen evlerden; 10 evde eski merdiven, 2 evde dekore edilmiş kapı bulunduğu tespit edilmiştir.

Üç puan verilen evlerden; 6 evde dekore edilmiş dolap, 5 evde aynalık, 4 evde lambalık ve 2 evde divan bulunduğu tespit edilmiştir.

İki puan verilen evlerden; 10 evde yüklük, 9 evde dekore edilmiş tavan, 9 evde basit dolap,

5 ocak ve 1 evde gusülhane bulunduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, evin mimari değeri 0-35 arasında ise D grubunda; 36-60 arasında ise C grubunda; 61-120 arasında ise B grubunda ve 121-220 arasında ise A grubunda sınıflandırılmıştır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Tablo 2. Geleneksel Evlerin İç Değerlerini Derecelendirme Kriterleri

Adres	Değişimin Katsayıları			Plan Çeşidinin Durumu				Plan Elemanlarının Durumu										Son Puan	Değeri
	Değişime uğramamış	Az değişime uğramış	Ciddi değişime uğramış	Dış holü ve alternatifli olan plan	İç holü ve alternatifli olan plan	Holü koridor olmuş plan	Belirli bir plana göre yapılmış olmayan	Dekore edilmiş kapı	Eski merdiven	Dekore edilmiş dolap	Lambalık	Aynalık	Sedir (divan)	Dekore edilmiş tavan	Yükülük	Gusülhane	Ateş yeri (ocak)		
	3	2	1	10	10	5	0	4	4	3	3	3	3	2	2	2	2	2	
Hükümet	1		*		*				*		*	*					*	132	A
	18	*				*			*					*			*	42	C
	20		*				*											1	D
	27		*		*			*	*	*		*		*	*	*		220	A
Hacı Ali Ağa	8		*		*						*	*		*	*		*	154	A
	10		*		*						*	*					*	88	B
	12		*		*				*	*					*		*	121	A
	14	*			*				*									48	C
	16	*			*								*	*	*		*	108	B
	18	*			*			*	*	*				*	*		*	204	A
	24	*			*				*	*			*	*	*			168	A
	70	*					*										*	4	D
Muttakip	1	*			*				*									48	C
Mali	2B	*			*										*		*	48	C
	4	*					*								*		*	8	D
Nalpınar	1	*			*				*					*	*		*	144	A
Hacı Kamber	3		*		*					*	*	*		*	*			143	A
	25		*		*				*	*				*			*	121	A

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Genel Değerlendirme

Tarihsel açıdan eski olmak olumlu bir faktördür. Böyle bir mimari değerlendirmede tarihsel olarak eski evlere daha fazla puan verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, binaların yapım tarihleri kesin olarak belirlenemeyeceği için iç ve dış karakterlerin yardımıyla bir varsayım da bulunmak amaçlanmıştır. Bölgedeki binaların yaşı ile ilgili, bölgede yaşayan insanlardan sözlü olarak edinilen bilgilere göre alt sınıflar daha basit evler inşa ederken, üst sınıflar zengin cephe düzenine sahip evler inşa etmişlerdir. Belli bir mimari karaktere sahip olmayan bazı evlerin, geleneksel evler kadar eski tarihe dayandığı söylenmektedir. Mimari karaktere dayalı varsayımlar yardımıyla yapılan tarihsel değerlendirmeler yanlış sonuçlar ortaya çıkarabileceği düşüncesiyle çalışma kapsamında bina yaşı dikkate alınmamıştır. Bunun yerine tarihi değerleri niteliğinde aranmış ve mimari özelliklerin tespiti ile sonuca gitmek hedeflenmiştir. Bu şekilde sınıflamalar ve değerlendirmeler yapılmıştır.

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye'de korunması amaçlanan tarihi yerleşimlerdeki geleneksel evlerin mimari açıdan değerlendirilmesi için alternatif bir öneri sunmayı amaçlamıştır. Önerilen bu yöntem, koruma planları hazırlanmak istenen

tarihi bölgelere ait değerlendirme için yol göstermektedir.

Yöntemin geçerliliği benzer tarihi bölgelerde daha farklı uygulamalarla test edilme imkânına sahiptir. Bu derece önemli testlerin Türkiye'de tarihi yerleşimlerdeki geleneksel evlere ait mimari değerlerin doğru tespitle sonuçlanacağı düşünülmektedir. Bu değerler orijinal cephe düzenleri, plan tipleri, mimari elemanlar ve onların tamamen katkıda bulunduğu tarihi çevredir. Tespit, A-D dört farklı değer grubunun oluşturduğu bir sınıflandırma tarafından takip edilmektedir. Bu gruplama, koruma için karar alırken fayda sağlamaktadır. Bu gruplama tipinin önemi tarihi çevreyi oluşturan binalarda mimari özelliklerin potansiyelini belirlemektedir.

Bu uygulama, binaların restorasyon projelerinin detaylarını aydınlatarak ilk verilere ulaşması, uzman ekibin belirlenmesinde sistematik bir yaklaşım ve gerekli ekipman sağlanması, gerekli zaman ve maliyeti belirlemesi açısından faydalı görülmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırmadan beklenen fayda koruma planlarında sistematik bir çalışma süreci oluşturmak için veri sağlamaktır.

KAYNAKLAR

AHUNBAY, Z., (1996). Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon, Yem Yayınları, İstanbul

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

BAHAR, H., (1994). Takkeli Dağ (Kevele Kalesi) ve Konya Tarihi Bakımından Önemi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.3, 313-321, Konya

ERDEM, R., ve diğ., (2010). A., Sille, Bir Koruma Geliştirme Planı ve Sonrası, S.Ü. Müh.-Mim. Fak. Dergisi, c.25, s.34-37, Konya

İPEKOĞLU, B., (2006). An Architectural Evaluation Method For Conservation Of Traditional Dwellings, Building And Environment, s. 41, 386–394

KULELİ, E., (1998). Özgün İşlevini Sürdüremeyen Anıtların Yeniden Kullanım Sorunları, DEÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir

KÜÇÜK, M., (2001). Mevlânâ Sille'ye Uğradı, Popüler Tarih, Eylül 2001, 82-85, Konya

KONYALI, İ.H., (1997). Abideleri ve Kitabeleri İle Konya Tarihi, Enes Kitap Sarayı, Burak Matbaası, Ankara

ÖZER, B., (1989). Olumlu ve Olumsuz Uygulanışlarıyla Mimari Yaratmada Tarih ve Geleneğin Yeri, Yapı Dergisi, s. 35, 36-38, İstanbul

ÖZÖNDER, H., (1998). Sille (Tarih-Kültür-Sanat), Konya

SARIKÖSE, B., (2009). Sille Bin Yıllık Birliktelik Tarihçesi ve Sosyo-Ekonomik Yapısı, Çizgi Kitabevi, Konya

TEKELİ, İ., (1989). Kentsel Korumada Değişik Yaklaşımlar Üzerine Düşünceler, Türkiye II. Dünya Şehircilik Günü Kolokyum, Ankara

ULUSOY, A., (1951). Sille, Yeni Kitap Basımevi, Konya

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

EXTENDED ABSTRACT

Historic urban sites and traditional houses are the most important evidence for the past life style. The conservation of these traditional values in the context of conservation and revitalization of architectural heritage is a sense the preservation of culture. The main aim of the historical urban conservation is to take measures for the conservation of the historical environment. These settlement will continue its existence by reconciling the past and the future. Also, they are not losing its historical appearances. It can be clearly determined that in various earlier researches, the subject is examined in multidimensional approaches by the framework of these measures. In the context of these approaches, the importance of the physical characteristics conservation is emphasized together with cultural, social and economic aspects. Depending on the previous researches, the frame of research was determined by examining the subjects of conservation plans. In this framework and limits of this special study is aimed to pay attention to the technical evaluation of architectural characteristics in the production of the plan. Also this starts a theoretical argument related with conservation. With this approach, it is developed in the form of detailed evaluation, which should be considered in the conservation plans. In this study, given a method for architectural evaluation phase preceding decisions for conservation that is proposed with the concern of prevention of destruction of architectural characteristics. This study is generated in the context of the available data obtained from a certain traditional historic site Sille, Konya, in Turkey. The architectural and social analyses of the traditional houses in the area were realized in an earlier study. Therefore, the concern of this paper is to contribute to the architectural evaluation of the traditional houses with a methodical approach. Traditional dwellings are evaluated from the point of their exterior and interior architectural characteristics. Since interior studies about all the traditional houses are not possible, the exterior and interior characteristics are taken into account separately in the architectural evaluation. While 47 traditional houses are evaluated from the exterior, only 18 are evaluated from the interior. In the external evaluation the degree of alteration, facade types, facade elements and contribution of the houses to the street with their locations are taken into consideration. The coefficients related to the degree of external alteration and facade types are multiplied by the point of facade elements. If the house has an environmental value as regards its location, 10 points are added to the obtained value. In the internal evaluation, if one of the classic plan types is seen in the house, 10 points are added to the coefficient related to the internal alteration of the house (if the classic

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2017 Sayı: 10 Kış - İlkbahar

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

January / February / March / April 2017 Issue: 10 Winter – Spring

ID:150 K:251

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

hall is in corridor form, instead of 10 then 5 points are added) and this is multiplied by the point of plan elements; thus, the internal evaluation of the house is obtained. This paper has aimed to propose an alternative method for the architectural evaluation of traditional houses in historical sites subjected to conservation in Turkey. The presented method illuminates the systematic way to evaluate architectural features belonging to historical sites whose conservation plans are to be prepared. The validity of the method can be tested through further applications in similar sites. It is thought that such critical tests involving the above-described analytical gradation will result in correct determination of the architectural values belonging to traditional houses in Turkish historical sites. These values are original facade orders, plan types, architectural elements and their overall contribution to the historic environment. The determination will be followed by a classification leading to four different value groups A–D. This grouping will be advantageous while determining decisions for conservation. However, it should be underlined that these value groups will not necessarily match with certain intervention types. Nevertheless, different technique teams may be organized as responsible for these various value groups. The importance of this type of grouping is determining the potentials of architectural features in the buildings, which constitute the historical environment. Its benefits at the implementation phase are as follows:

- The buildings in the same group will present similar working density. Then, phasing in the implementation will be possible. For example, a standard working process can be developed.
- The preliminary data, which will illuminate the details of the restoration projects of the buildings, will be provided.
- A systematic approach in the determination of the specialized team and the required equipment can be supplied.
- It can be useful for preparing working programme determining the required time and cost.

As a result, the expected to benefit from this research is to provide data in order to create a systematic working process in the conservation plans.